

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Оркестрові інструменти»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН
ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ РЕПЕРТУАР**

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр

«Оркестрові духові та ударні інструменти»

Дніпро, 2019

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладачі	Громченко Валерій Васильович
Посада	доцент кафедри «Оркестрові інструменти»
Науковий ступінь, наукове/почесне звання	кандидат мистецтвознавства, доцент
Контактний телефон	0974702310
Електронна адреса	gromchencko.valeriy@gmail.com
Консультації	Очні: можливі за попередньою домовленістю понеділок з 8.30 - 17.05; вівторок з 8.30 - 17.05; четвер з 8.30 - 17.05; п'ятниця з 8.30 - 17.05. Онлайн консультації: за попередньою домовленістю

1. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний предмет «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» входить до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки.

Вивчення предмету «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» націлене на опанування індивідуальних творчих здібностей здобувача вищої освіти, перш за все, у векторі його реалізації педагогічних навичок, шляхом кропіткого напрацювання комплексу методів, підходів щодо викладання низки спеціалізованих навчальних дисциплін, а також набуття здобувачем ряду навичок роботи з педагогічним репертуаром крізь призму власних професійних високохудожніх переконань.

Рік (курс) підготовки: II – III. Семестри: 3 – 6	
Кількість кредитів ECTS: 10 (300 годин)	
Кількість змістових модулів: 5	
Вид заняття:	Кількість годин:
практичні	160
самостійна робота	140
Кількість тижневих годин:	2

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою предмету «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» є комплексна професійна підготовка педагогів-музикантів до роботи у професійних навчальних закладах, а також виховання у студентів цінностей педагогічної професії, відповідального ставлення до неї та активізація подальшого розвитку методики викладання таких дисциплін як «Фах (спеціальний інструмент)», «Клас оркестрової

майстерності», «Історія виконавства на духових та ударних інструментах», «Читка нот з листа» й, безумовно, усталення професійно-свідомого опанування базисними методами оволодіння сценічно-ансамблевим духовим та естрадно-вокальним виконавством (естрадний спів).

Серед базових **завдань** дисципліни – оволодіння майбутніми викладачами комплексом практичних і теоретичних знань щодо навчання, передачі молодим музикантам високопрофесійних навичок володіння академічним духовим та ударним інструментарієм «Фах (спеціальний інструмент)», майстерності гри в академічних оркестрових колективах «Клас оркестрової майстерності», основних принципів висвітлення розвитку художньої практики володіння академічними духовими й ударними інструментами «Історія виконавства на духових та ударних інструментах», ключових критеріїв і правил щодо успішності виконання раніше незнайомої музики «Читка нот з листа», специфіки взаємодії в ансамблевій практиці духового й естрадно-вокального виконавства (естрадний спів), а також оперування факторами, відповідними чинниками професійно успішного аналізу і добору відповідного академічного педагогічного репертуару.

3. ЗАГАЛЬНІ ТА ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У процесі вивчення навчальної дисципліни формується низка наступних **компетентностей**, а саме:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва;
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- здатність володіти знанням базової музикознавчої, музично-педагогічної, методичної літератури та нотного репертуару;
- здатність збирати, аналізувати та синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових та середніх музичних навчальних закладах;
- здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій, вміння організувати діяльність у професійній сфері;
- здатність сприймати новітні концепції в сфері музичного виконавства, музикознавства, методології, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями;
- здатність відчувати художню та виконавсько-практичну специфіку ансамблю духових інструментів з естрадно-вокальним виконавством (естрадний спів).

4. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- володіти певною термінологією академічного музичного мистецтва, а також його понятійно-категоріальним апаратом;
- застосовувати теоретичні знання та академічні навички в процесі педагогічної діяльності;
- використовувати базові методи та прийоми викладання гри на академічному інструменті;
- використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з академічного музичного мистецтва у фаховій виконавській, композиторській, диригентській, музикознавчій та педагогічній діяльності;
- володіти знаннями щодо сучасних методик навчання гри на академічних духових та ударних інструментах;
- володіти специфічними навичками художнього поєднання ансамблю духових інструментів з естрадно-вокальним виконавством (естрадний спів).

5. МЕТОДИЧНЕ І ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Виходячи з того, що головним матеріалом з навчання предмету «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» є академічні вітчизняні методичні принципи оволодіння грою на духових та ударних інструментах, правила набуття навичок читання нот з листа, домінантні устої створення історичної ретроспективності розвитку духового виконавства та гри на ударних інструментах, академічні норми опанування оркестровою практикою, а також професійними особливостями добору педагогічного репертуару відповідне методичне забезпечення складається з найвідоміших українських навчальних посібників, дисертацій вітчизняних науковців, навчально-методичних рекомендацій, численних аудіо та відео майстер-класів як українських, так і європейських викладачів-музикантів (методистів), а також затвердженого комплексу навчально-методичного забезпечення з означеної навчальної дисципліни.

Відповідне обладнання щодо успішної навчальної діяльності з окресленого предмета становить, насамперед, наявність відповідного мобільного пристрою для оперативної комунікації з викладачем щодо проведення занять та, безумовно, консультацій. Необхідно обов'язково володіти комп'ютерною, аудіо, а також відео-записуючою технікою (мережею інтернет) й, безсумнівно, відповідною оргтехнікою для друку певного теоретичного матеріалу.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Заняття з предмету «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» будуються на основі індивідуальної програми навчання, послідовно розробленої викладачем даного навчального курсу, що формується з урахуванням

самобутності тематичного плану щодо пізнання методів оволодіння грою на духових та ударних академічних інструментах, системних підходів набуття техніки читання нот з листа, досконалості оркестрової майстерності, історичної свідомості щодо розвитку духової гри та виконавства на ударних інструментах, синтезу духового інструментарію з естрадно-вокальним виконавством (естрадний спів), а також специфіки педагогічного репертуару.

Акцентуватимемо, що кожного семестру періоду II–III-го року навчання, здобувач повинен опанувати 5-а тематичними напрямками, стосовно методики викладання таких дисциплін як «Фах (спеціальний інструмент)», «Клас оркестрової майстерності», «Історія виконавства на духових та ударних інструментах», а також «Читка нот з листа», методів поєднання духових інструментів з естрадно-вокальним виконавством, при цьому, пізнати фундаментальні, змістовно-визначальні критерії добору педагогічного репертуару до вищезначних тематичних напрямків.

Підкреслимо, що у робочій програмі даної навчальної дисципліни вказані орієнтовні теми, але ж викладач має можливість проявити й власну ініціативу тематичного визначення, в залежності від індивідуальності здобувача.

Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин	
	у тому числі	
	прак.	с.р.
1	2	3
Змістовий модуль 1 Методика викладання дисципліни «Фах (спеціальний інструмент)»		
Тема 1. Основні принципи постановки виконавського апарату	8	4
Тема 2. Раціональна постановка та її практичне значення	4	6
Тема 3. Загальна та індивідуальна постановка виконавського апарату	4	4
Тема 4. Психофізіологія виконавства та її значення у роботі виконавського апарату музиканта	4	4
Тема 5. Виконавське дихання	8	6

Тема 6. Специфіка взаємодії амбушюра та резонаторів	4	4
Тема 7. Особливості взаємодії виконавського дихання, амбушюра та резонаторів у грі на інструменті	8	6
Тема 8. Сучасні види атаки звуку у виконавстві на духових та ударних інструментах	4	4
Тема 9. Художнє значення та класифікація штрихів	4	6
Тема 10. Специфіка вібрато та його розвиток	4	4
Тема 11. Шляхи удосконалення тембру звуку	4	6
Тема 12. Традиційні виконавські прийоми	4	4
Тема 13. Нетрадиційні засоби виразності	4	6
Тема 14. Активізація відчуття ритму та слуху	4	4
Тема 15. Особливості організації самостійних занять студента	4	6
Тема 16. Педагогічні здібності та шляхи їх набуття	4	4
Тема 17. Основні етапи роботи над сольним, ансамблевим та оркестровим творами	6	6
Тема 18. Педагогічний репертуар I-II курсів музичних коледжів	4	4
Тема 19. Педагогічний репертуар III-IV курсів музичних коледжів	4	6
Тема 20. Шляхи розвитку музичної пам'яті	4	4
Контрольні заходи	2	-
Змістовий модуль 2 Методика викладання дисципліни «Історія виконавства на духових та ударних інструментах»		
Тема 1. Роль та значення навчальної дисципліни «Історія виконавства»	4	4
Тема 2. Специфіка складання тематичного плану з дисципліни «Історія виконавства»	6	4
Тема 3. Особливості самостійної роботи студентів з дисципліни «Історія виконавського мистецтва»	4	4
Контрольні заходи	2	-

Змістовий модуль 3
Методика викладання дисципліни
«Клас оркестрової майстерності»

Тема 1. Роль та значення навчальної дисципліни «Клас оркестрової майстерності»	4	4
Тема 2. Специфіка викладання дисципліни «Клас оркестрової майстерності»	6	4
Тема 3. Особливості самостійної роботи студентів з дисципліни «Клас оркестрової майстерності»	4	6
Контрольні заходи	2	-

Змістовий модуль 4
Методика викладання дисципліни
«Читка нот з листа»

Тема 1. Роль та значення навчальної дисципліни «Читка нот з листа»	4	3
Тема 2. Особливості викладання дисципліни «Читка нот з листа»	6	2
Тема 3. Специфіка розвитку навичок читання нот з листа	4	3
Контрольні заходи	2	-

Змістовий модуль 5
Методика викладання
сценічно-ансамблевого духового та естрадно-вокального виконавства

Тема 1. Роль та значення духового виконавства як супроводу для естрадного співу	4	2
Тема 2. Особливості інструментарію духового ансамблю у лоні естрадно-вокального виконавства	6	4
Тема 3. Специфіка естрадного співу як художньої складової вокально-інструментального ансамблю	4	2
Контрольні заходи	2	-

7. ОСНОВНІ ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Особливості викладення дисципліни «Читка нот з листа»
2. Специфіка викладання дисципліни «Клас оркестрової майстерності»
3. Психофізіологія виконавства та її значення у роботі виконавського апарату музиканта
4. Виконавське дихання
5. Амбушюр
6. Резонатори
7. Естрадний спів як компонента вокально-інструментального ансамблю за участю духових академічних інструментів

Методи навчання

- метод наочно-слухового показу (демонстраційний метод);
- метод стильового аналізу музичного твору;
- компаративний метод та метод художнього контексту;
- метод емоційної драматургії;
- методи художньої демонстрації та художнього ілюстрування, консультування, збирання інформації;
- метод активізації самовдосконалення музично-слухацької діяльності;
- інформаційно-узагальнюючий метод;
- пояснювально-стимулюючий метод.

Методи оцінювання

- метод аналізу інтерпретації музичного твору та його композиційної цілісності;
- метод відчуття стилю та жанру, відповідної програмності;
- усний та практичний методи;
- метод художньо-змістовної відповідності;
- метод відповідності програмі;
- метод самоконтролю.

8. СИСТЕМА, ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Види контролю: поточний, підсумковий (семестровий), екзамен.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з предмету «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння окресленої дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Методи поточного контролю: метод усного контролю (співбесіда, фронтальне опитування, підготовка доповідей та ін.), метод письмового контролю (контрольні роботи, написання рефератів, відпрацювання академічних заборгованостей та ін.).

Вимоги до підсумкового контролю. Основною формою підсумкового контролю з дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар» є іспит. На іспиті з означеного предмету студент відповідає на теми з усіх п'яти змістовних модулів. Підсумкова оцінка розраховується наступним чином:

Поточні види навчальної діяльності які оцінюються	Коефіцієнт обчислення для підсумкової оцінки (%)
Систематичне відвідування практичних занять з дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін та педагогічний репертуар»	10%
Поточний контроль	30%
Контроль виконання самостійної роботи	20%
Підсумковий контроль	40%

За кожен поточний вид навчальної діяльності студент отримує окремі бали (за 100-бальною системою). Підсумкова оцінка вираховується з видів поточної діяльності студента, кожен з яких має різний коефіцієнт значущості. Для визначення підсумкової оцінки складається сума балів за поточні види навчальної діяльності з урахуванням коефіцієнту значущості кожного виду діяльності.

Критерії оцінювання

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

у випадках, коли здобувач свідомо, максимально чітко відповідає на різні питання стосовно початкової дисципліни.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B

у випадках, коли здобувач добре знає тематичний матеріал але ж відповідає не переконливо.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	74 – 81	C

у випадках, коли здобувач розуміє зміст поставлених питань але ж його відповідь має деякі неточності.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS

Задовільно	64 – 73	D
------------	---------	---

у випадках, коли здобувач засвоїв лише частину з повного курсу означеної навчальної дисципліни.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	60 – 63	E

у випадках, коли здобувач припускається певної плутанини у поняттях та визначеннях.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX

у випадках, коли здобувач ледь розуміє поставлені питання стосовно окресленої навчальної дисципліни.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

у випадках, коли здобувач зовсім не розуміє жодного питання та не в змоззі дати будь-яку змістовну відповідь.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Апатский В.Н. Актуальные проблемы духового музыкально-исполнительского искусства. Киев : „Задруга”, 2013. 588 с.
2. Апатский В.Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства. Киев : НМАУ им. П.И. Чайковского, 2006. 432 с.
3. Апатский В.Н. История духового музыкально-исполнительского искусства. Киев : „Задруга”, 2010. 320 с.
4. Богданов В.О. Шляхи розвитку духового музичного мистецтва в Україні (від витоків до початку ХХ століття) : Автореф. дис. ... докт. мистецтвознавства : 17.00.03 „Музичне мистецтво”. Київ, 2008. 32 с.
5. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ століття. Харків : Сілічева С.О., 2013. 384 с.
6. Буркацький З.П. Особистісно орієнтований підхід до віртуозності кларнетиста. Одеса : Друкарський дім, 2010. 166 с.
7. Гишка І.С. Звукоутворення як важлива складова технічної досконалості трубача (історія, теорія, методика, практика) : [Монографія]. Львів : АСВ, 2010. 183 с.
8. Гишка І.С. Звук як візитна картка інструмента, основний визначник його розвитку, ролі і місця в соціально-культурній сфері різних епох (на прикладі генезису і еволюції звуку труби) // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті

національної культури України та зарубіжжя. Зб. наукових праць. Рівне : Волинські обереги, 2016. С. 65–70.

9. Максименко Д.П. Одночастинні поемні жанри у контексті становлення саксофонового концертного репертуару XIX – XX ст. // Актуальні питання духового виконавства в сучасній Україні. В. 100. К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2013. С. 159–171.

10. Максименко Л. Специфіка сучасних прийомів гри на саксофоні (на прикладі саксофонної творчості композитора В.Рунчака) // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство. В. 47. К.: КІМ ім. Р.М. Глієра, 2013. С. 217–223.

11. Посвалюк В. Щоденні самостійні вправи трубача. К.: ДМЦНЗКМ, 2003. 56 с.

12. Посвалюк В.Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа (друга половина XIX – XX століття) : [Навчальний посібник]. К. : КНУКіМ, 2005. 158 с.

13. Карпось В. Основні положення з теорії та практики співу. Луцьк : Вежа, 1999. 107 с.

14. Карпьяк А.Я. Концепційні засади художнього мислення сучасного флейтиста. Львів : Наукове товариство ім. Т.Г. Шевченка, 2013. 378 с.

15. Кушка Я. Методика навчання співу. Тернопіль : Навчальна Книга, 2010. 283 с.

16. Овчаренко Н. Основи вокальної методики. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. 116 с.

17. Откидач В. Естрадний спів і шоу-бізнес. Вінниця : Нова Книга, 2013. 368 с.

Допоміжна

1. Вовк Р.А. Історія, акустична природа і виразні можливості аплікатури кларнета: Дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2004. 204 с.

2. Гишка І. Базінг: історія та генезис (до питання методики навчання гри на мідних духових інструментах) // Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім.П.І.Чайковського. Вип. 18. Київ, 2001. С. 282–289.

3. Давидов М. Теорія формування виконавської майстерності в працях українських дослідників // Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип.3. Київ, 1999. С. 7–22.

4. Мюльберг К.Э. Путь к совершенству игры на кларнете. Одесса: КП ОГТ, 2003. 86 с.

5. Попов В.С. Человеческий голос фагота. Инструмент и его история, проблемы педагогики и исполнительства: Автореф. дисс. ... канд. искусствоведения : 17.00.02 „Музыкальное искусство”. М., 2014. 30 с.

6. Попова А.Б., Войченко О.М. Методика Сета Ріггза та її вплив на мистецтво естрадного співу // Імідж сучасного педагога. В. 4 (181). Полтава, 2018. С. 62–64.

7. Посвалюк В.Т. Труба в епоху бароко // Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Вип. 83. Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2009. С. 12–20.

8. Посвалюк В.Т. Методика оволадення верхнім регистром на трубе. Київ : НМАУ ім.П.І.Чайковського, 2013. 60 с.

9. Посвалюк К.В. Творча діяльність Миколи Бердієва у контексті розвитку виконавства на трубі в Україні (1940–1980-ті роки): Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 „Музичне мистецтво”. Київ, 2016. 19 с.

Інформаційні ресурси

1. Гладких А.В. Методика формування виконавської майстерності на духових інструментах – <http://nk.in.ua/pdf/330r.pdf>
2. Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки (м. Дніпро) – <http://dk.dp.ua>
3. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека (м. Дніпро) – www.libr.dp.ua
4. Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя (збірник наукових праць) – http://www.rshu.edu.ua/images/nauka/zb_2019_ist_stan_muz_01.pdf

Розробник: В.В. Громченко

Гарант освітньої програми С.В. Хананаєв